

دانشگاه ساری
پیت

کاربرد نرم افزار SPSS در علوم ورزشی

دکتر لقمان کشاورز   دکتر ابوالفضل فراهانی

امروزه کتاب‌خوانی و علم‌آموزی، نه تنها یک وظیفه‌ی ملی، که یک واجب دینی است.

مقام معظم رهبری

در عصر حاضر یکی از شاخصه‌های ارزیابی رشد، توسعه و پیشرفت فرهنگی هر کشوری میزان تولید کتاب، مطالعه و کتاب‌خوانی مردم آن مرز و بوم است. ایران اسلامی نیز از دیرباز تاکنون با داشتن تمدنی چندهزارساله و مراکز متعدد علمی، فرهنگی، کتابخانه‌های معتبر، علما و دانشمندان بزرگ با آثار ارزشمند تاریخی، سرآمد دولت‌ها و ملت‌های دیگر بوده و در عرصه‌ی فرهنگ و تمدن جهانی به‌سان خورشیدی تابناک همچنان می‌درخشد و با فرزندان نیک‌نهاد خویش هنرنمایی می‌کند. چه کسی است که در دنیا با دانشمندان فرزانه و نام‌آور ایرانی همچون ابوعلی سینا، ابوریحان بیرونی، فارابی، خوارزمی و ... همچنین شاعران برجسته‌ای نظیر فردوسی، سعدی، مولوی، حافظ و ... آشنا نباشد و در مقابل عظمت آنها سر تعظیم فرود نیاورد. تمامی این افتخارات ارزشمند، برگرفته از میزان عشق و علاقه فراوان ملت ما به فراگیری علم و دانش از طریق خواندن و مطالعه منابع و کتاب‌های گوناگون است. به شکرانه‌ی الهی، تاریخ و گذشته ما، همیشه درخشان و پر بار است. ولی اکنون در این زمینه در چه جایگاهی قرار داریم؟ آمار و ارقام ارائه‌شده از سوی مجامع و سازمان‌های فرهنگی در مورد سرانه‌ی مطالعه‌ی هر ایرانی، برایمان چندان امیدوارکننده نمی‌باشد و رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز از این وضعیت بارها اظهار گله و ناخشنودی نموده‌اند.

کتاب، دروازه‌ای به سوی گستره‌ی دانش و معرفت است و کتاب خوب، یکی از بهترین ابزارهای کمال بشری است. همه‌ی دستاوردهای بشر در سراسر عمر جهان، تا آنجا که قابل کتابت بوده است، در میان دست‌نوشته‌هایی است که انسان‌ها پدید آورده و می‌آورند. در این مجموعه‌ی بی‌نظیر، تعالیم الهی، درس‌های پیامبران به بشر، و همچنین علوم مختلفی است که سعادت بشر بدون آگاهی از آنها امکان‌پذیر نیست. کسی که با دنیای زیبا و زندگی‌بخش کتاب ارتباط ندارد بی‌شک از مهم‌ترین دستاورد انسانی و نیز از بیشترین معارف الهی و بشری محروم است. با این دیدگاه، به‌روشنی می‌توان ارزش و مفهوم رمزی عمیق در این حقیقت تاریخی را دریافت که اولین خطاب خداوند متعال به پیامبر گرامی اسلام (ص) این است که «بخوان!» و در اولین

سوره‌ای که بر آن فرستاده‌ی عظیم‌الشان خداوند، فرود آمده، نام «قلم» به تجلیل یاد شده‌است: «اقْرَأْ وَ رَبُّكَ الْأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ» در اهمیت عنصر کتاب برای تکامل جامعه‌ی انسانی، همین بس که تمامی ادیان آسمانی و رجال بزرگ تاریخ بشری، از طریق کتاب جاودانه مانده‌اند.

دانشگاه پیام‌نور با گستره‌ی جغرافیایی ایران‌شمول خود با هدف آموزش برای همه، همه‌جا و همه‌وقت، به‌عنوان دانشگاهی کتاب‌محور در نظام آموزش عالی کشورمان، افتخار دارد جایگاه اندیشه‌سازی و خردورزی بخش عظیمی از جوانان جویای علم این مرز و بوم باشد. تلاش فراوانی در ایام طولانی فعالیت این دانشگاه انجام پذیرفته تا با بهره‌گیری از تجربه‌های گرانقدر استادان و صاحب‌نظران برجسته کشورمان، کتاب‌ها و منابع آموزشی درسی شاخص و خودآموز تولید شود. در آینده هم، این مهم با هدف ارتقای سطح علمی، روزآمدی و توجه بیشتر به نیازهای مخاطبان دانشگاه پیام‌نور با جدیت ادامه خواهد داشت. به‌طور قطع استفاده از نظرات استادان، صاحب‌نظران و دانشجویان محترم، ما را در انجام این وظیفه‌ی مهم و خطیر یاری‌رسان خواهد بود. پیشاپیش از تمامی عزیزانی که با نقد، تصحیح و پیشنهادهای خود ما را در انجام این وظیفه‌ی خطیر یاری می‌رسانند، سپاسگزاری می‌نماییم. لازم است از تمامی اندیشمندانی که تاکنون دانشگاه پیام‌نور را منزلگاه اندیشه‌سازی خود دانسته و ما را در تولید کتاب و محتوای آموزشی درسی یاری نموده‌اند، صمیمانه قدردانی گردد. موفقیت و بهروزی تمامی دانشجویان و دانش‌پژوهان عزیز آرزوی همیشگی ما است.

دانشگاه پیام‌نور

فهرست مطالب کتاب

سیزده

پیشگفتار

۱	فصل اول: آشنایی با نرم افزار SPSS
۱	هدف کلی
۱	هدف های یادگیری
۱	مقدمه
۲	۱-۱ آشنایی با نصب برنامه SPSS نسخه ۲۰
۴	۲-۱ معرفی نرم افزار SPSS
۷	۱-۲-۱ منوی File
۸	۲-۲-۱ منوی Edit
۸	۳-۲-۱ منوی View
۹	۴-۲-۱ منوی Data
۱۴	۵-۲-۱ Transform
۱۴	۶-۲-۱ منوی Analyze
۱۵	۷-۲-۱ منوی Graphs
۱۵	۸-۲-۱ منوی Utilities
۱۶	۹-۲-۱ منوی Add- ons
۱۷	۱۰-۲-۱ منوی Windows
۱۷	۱۱-۲-۱ منوی Help
۲۱	خلاصه فصل اول
۲۱	خودآزمایی چهارگزینه ای فصل اول
۲۲	پاسخنامه

۲۳	فصل دوم: استفاده از داده‌ها در نرم‌افزار SPSS
۲۳	هدف کلی
۲۳	هدف‌های یادگیری
۲۳	مقدمه
۲۴	۱-۲ وارد کردن داده‌ها به SPSS
۲۷	۲-۲ تعریف متغیرها
۲۷	۱-۲-۲ ستون Name
۲۸	۲-۲-۲ ستون Type
۲۹	۳-۲-۲ ستون width
۳۰	۴-۲-۲ ستون Decimals
۳۰	۵-۲-۲ ستون Label
۳۱	۶-۲-۲ ستون Values
۳۲	۷-۲-۲ ستون Missing
۳۳	۸-۲-۲ ستون Columns
۳۳	۹-۲-۲ ستون Align
۳۴	۱۰-۲-۲ ستون Measure
۳۴	۳-۲ ذخیره‌سازی داده‌ها
۳۶	۴-۲ بازیابی داده‌ها
۳۷	۵-۲ کار با داده‌ها
۳۸	۱-۵-۲ مرتب کردن (sort) داده‌ها بر اساس یک متغیر
۴۰	۲-۵-۲ Split Fil
۴۱	۳-۵-۲ Select Cases
۴۳	۴-۵-۲ Weight cases
۴۴	۵-۵-۲ Compute دستور
۴۷	خلاصه فصل دوم
۴۸	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دوم
۴۹	پاسخنامه
۵۱	فصل سوم: توزیع فراوانی و شاخص‌های توصیفی در نرم‌افزار SPSS
۵۱	هدف کلی
۵۱	هدف‌های یادگیری
۵۱	مقدمه
۵۲	۱-۳ توزیع متغیرهای طبقه‌ای یا اسمی با نرم‌افزار SPSS
۵۵	۲-۳ دسته‌بندی داده‌های کمی با نرم‌افزار SPSS
۵۹	۳-۳ تعیین شاخص‌های مرکزی در داده‌ها با نرم‌افزار SPSS
۶۰	۱-۳-۳ مد (نما)
۶۰	۲-۳-۳ چندک‌ها

۶۰	۳-۳-۳ میانه
۶۳	۴-۳ تعیین شاخص‌های پراکندگی داده‌ها با نرم‌افزار SPSS
۶۴	۳-۴-۱ دامنه تغییرات
۶۴	۳-۴-۲ دامنه میان چارکی
۶۴	۳-۴-۳ واریانس
۶۵	۳-۴-۴ انحراف معیار
۶۵	۳-۴-۵ خطای معیار میانگین
۶۵	۳-۴-۶ کجی (چولگی)
۶۷	۳-۴-۷ کشیدگی در داده‌ها
۷۲	۵-۳ دستور Descriptives در نرم‌افزار SPSS
۷۵	۳-۶ جداول توافقی
۷۷	خلاصه فصل سوم
۷۸	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل سوم
۷۸	پاسخنامه
۷۹	فصل چهارم: تهیه انواع نمودارها با نرم‌افزار SPSS
۷۹	هدف کلی
۷۹	هدف‌های یادگیری
۷۹	مقدمه
۸۰	۴-۱ رسم نمودار هیستوگرام با نرم‌افزار SPSS
۸۳	۴-۲ رسم نمودار ستونی (میله‌ای) با نرم‌افزار SPSS
۸۶	۴-۳ رسم نمودار ستونی خطا با نرم‌افزار SPSS
۸۹	۴-۴ رسم نمودار دایره‌ای با نرم‌افزار SPSS
۹۲	۴-۵ رسم نمودار خطی با نرم‌افزار SPSS
۹۵	۴-۶ رسم نمودار پراکنش با نرم‌افزار SPSS
۹۷	خلاصه فصل چهارم
۹۸	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل چهارم
۹۸	پاسخنامه
۹۹	فصل پنجم: خروجی تحلیل‌ها در نرم‌افزار SPSS
۹۹	هدف کلی
۹۹	هدف‌های رفتاری
۱۰۰	مقدمه
۱۰۰	۵-۱ خروجی در نرم‌افزار SPSS
۱۰۰	۵-۲ استفاده از پنجره viewer
۱۰۳	۵-۳ دسترسی به تعاریف خروجی نرم‌افزار SPSS
۱۰۵	۵-۴ جداول Pivot

۱۰۷	۵-۵ ساخت و نمایش لایه‌ها
۱۰۹	۶-۵ ویرایش جداول
۱۱۱	۷-۵ پنهان کردن سطرها و ستون‌ها
۱۱۴	۸-۵ تغییر قالب‌های (فرمت‌های) نمایش داده‌ها
۱۱۷	۹-۵ ظاهر و شکل جدول (Table Looks)
۱۱۹	۱۰-۵ سفارشی کردن الگوهای Table Looks
۱۲۴	۱۱-۵ تغییر قالب‌های (فرمت‌های) جدول پیش فرض
۱۲۶	۱۲-۵ سفارشی کردن تنظیمات نمایش اولیه
۱۲۸	۱۳-۵ نمایش عناوین متغیر و مقدار
۱۳۰	۱۴-۵ استفاده از نتایج در نرم‌افزارهای دیگر
۱۳۱	۱-۱۴-۵ الصاق (Paste) کردن نتایج در صفحه Word
۱۳۳	۲-۱۴-۵ الصاق نتایج به صورت متن
۱۳۴	خلاصه فصل پنجم
۱۳۵	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل پنجم
۱۳۵	پاسخ‌نامه

فصل ششم: بررسی همبستگی داده‌ها با نرم‌افزار SPSS

۱۳۷	هدف کلی
۱۳۷	هدف‌های یادگیری
۱۳۷	مقدمه
۱۳۷	۱-۶ بررسی ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن با نرم‌افزار SPSS
۱۴۱	۲-۶ تعیین همبستگی جزئی با نرم‌افزار SPSS
۱۴۵	خلاصه فصل ششم
۱۴۶	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل ششم
۱۴۶	پاسخ‌نامه

فصل هفتم: تحلیل رگرسیون با نرم‌افزار SPSS

۱۴۷	هدف کلی
۱۴۷	هدف‌های یادگیری
۱۴۷	مقدمه
۱۴۸	۱-۷ تحلیل رگرسیون خطی با نرم‌افزار SPSS
۱۵۴	۲-۷ تعیین نمودار پراکندگی و رگرسیون خطی ساده با نرم‌افزار SPSS
۱۵۷	۳-۷ پیش فرض‌های رگرسیون
۱۵۷	۱-۳-۷ انجام آزمون دوربین - واتسن با نرم‌افزار SPSS
۱۶۱	۲-۳-۷ بررسی طبیعی بودن خطاها
۱۶۴	۴-۷ روش‌های ورود متغیرها در رگرسیون
۱۶۴	۱-۴-۷ روش Enter

۱۶۴	۲-۴-۷ روش گام به گام (Step Wise)
۱۶۴	۳-۴-۷ روش حذف (Remove)
۱۶۴	۴-۴-۷ روش انتخاب رو به جلوی متغیرهای مستقل (Forward Selection)
۱۶۵	۵-۴-۷ روش حذف رو به عقب متغیرهای مستقل (Backward Elimination)
۱۶۵	۵-۷ تحلیل رگرسیون چندگانه با نرم افزار SPSS
۱۶۸	۶-۷ آزمون هم خطی
۱۷۳	۷-۷ رگرسیون و متغیرهای کیفی
۱۷۶	خلاصه فصل هفتم
۱۷۷	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل هفتم
۱۷۸	پاسخ‌نامه
۱۷۹	فصل هشتم: تعیین روایی و پایایی با نرم افزار SPSS
۱۷۹	هدف کلی
۱۷۹	هدف‌های یادگیری
۱۷۹	مقدمه
۱۸۰	۱-۸ روایی
۱۸۰	۱-۱-۸ روایی پرسشنامه
۱۸۲	۲-۸ پایایی
۱۸۳	۱-۲-۸ اجرای دوباره آزمون یا روش بازآزمایی
۱۸۳	۲-۲-۸ روش موازی یا استفاده از آزمون‌های هم‌تا
۱۸۳	۳-۲-۸ روش تصنیف (دو نیمه کردن)
۱۸۴	۴-۲-۸ روش کودر - ریچاردسون
۱۸۵	۵-۲-۸ روش آلفای کرونباخ
۱۸۵	۶-۲-۸ عوامل مؤثر بر ضریب پایایی
۱۸۶	۳-۸ تعیین پایایی به نرم افزار SPSS
۱۸۸	خلاصه فصل هشتم
۱۸۹	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل هشتم
۱۸۹	پاسخ‌نامه
۱۹۱	فصل نهم: تحلیل آزمون‌های تی - استودنت با نرم افزار SPSS
۱۹۱	هدف کلی
۱۹۱	هدف‌های یادگیری
۱۹۱	مقدمه
۱۹۲	۱-۹ تحلیل آزمون تی یک نمونه‌ای با نرم افزار SPSS
۱۹۲	۱-۱-۹ پیش فرض‌های آزمون T یک نمونه‌ای
۱۹۷	۲-۹ تحلیل آزمون تی - استودنت همبسته با نرم افزار SPSS
۲۰۱	۳-۹ تحلیل آزمونی - استودنت مستقل با نرم افزار SPSS

۲۰۵	خلاصه فصل نهم
۲۰۶	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل نهم
۲۰۶	پاسخ‌نامه
۲۰۷	فصل دهم: تحلیل واریانس یک‌طرفه (آنوا) و آزمون‌های تعقیبی با نرم‌افزار SPSS
۲۰۷	هدف کلی
۲۰۷	هدف‌های یادگیری
۲۰۷	مقدمه
۲۰۸	۱-۱۰ آزمون همسانی واریانس گروه‌ها
۲۱۰	۲-۱۰ اجرای آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه با نرم‌افزار SPSS
۲۱۶	خلاصه فصل دهم
۲۱۶	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دهم
۲۱۶	پاسخ‌نامه
۲۱۷	فصل یازدهم: تحلیل مجذورکای با نرم‌افزار SPSS
۲۱۷	هدف کلی
۲۱۷	هدف‌های یادگیری
۲۱۷	مقدمه
۲۱۸	۱-۱۱ تحلیل مجذورکای (خی دو) یک‌بعدی با نرم‌افزار SPSS
۲۲۳	۲-۱۱ تحلیل مجذورکای (خی دو) چندبعدی با نرم‌افزار SPSS
۲۲۸	خلاصه فصل یازدهم
۲۲۹	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل یازدهم
۲۲۹	پاسخ‌نامه
۲۳۱	فصل دوازدهم: تحلیل روش‌های آماری غیرپارامتریک با نرم‌افزار SPSS
۲۳۱	هدف کلی
۲۳۱	هدف‌های یادگیری
۲۳۱	مقدمه
۲۳۲	۱-۱۲ تحلیل آزمون دو جمله‌ای با نرم‌افزار SPSS
۲۳۶	۲-۱۲ تحلیل آزمون مک نماریا با نرم‌افزار SPSS
۲۳۹	۳-۱۲ تحلیل آزمون یومن ویتنی با نرم‌افزار SPSS
۲۴۰	۱۲-۳ روش اول آزمون یومن ویتنی با تعداد نمونه‌های کمتر از ۸ نفر
۲۴۱	۱۲-۳ آزمون یومن ویتنی برای نمونه‌های بیشتر از ۸ و کمتر از ۲۰ نفر
۲۴۳	۱۲-۳ آزمون یومن ویتنی برای نمونه‌های بیشتر از ۲۰ نفر
۲۴۸	۱۲-۴ اجرای آزمون فریدمن با نرم‌افزار SPSS
۲۵۲	۱۲-۵ اجرای آزمون Q کوکران با نرم‌افزار SPSS
۲۵۶	۱۲-۶ اجرای آزمون کلموگروف - اسمیرنف یک نمونه‌ای (تک‌بعدی) با نرم‌افزار SPSS

۲۶۱	۷-۱۲ اجرای آزمون کروسکال - والیس با نرم افزار SPSS
۲۶۶	۸-۱۲ تحلیل آزمون علامت با نرم افزار SPSS
۲۷۱	۹-۱۲ اجرای آزمون ویلکاکسون با نرم افزار SPSS
۲۷۵	خلاصه فصل دوازدهم
۲۷۷	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل دوازدهم
۲۷۸	پاسخ‌نامه
۲۷۹	فصل سیزدهم: تحلیل اندازه‌گیری‌های تکراری با نرم افزار SPSS
۲۷۹	هدف کلی
۲۷۹	هدف‌های یادگیری
۲۷۹	مقدمه
۲۸۰	۱-۱۳ تحلیل اندازه‌گیری‌های تکراری با نرم افزار SPSS
۲۸۶	خلاصه فصل سیزدهم
۲۸۶	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل سیزدهم
۲۸۶	پاسخ‌نامه
۲۸۷	فصل چهاردهم: تحلیل عاملی با افزار SPSS
۲۸۷	هدف کلی
۲۸۷	هدف‌های یادگیری
۲۸۷	مقدمه
۲۸۸	۱-۱۴ مبانی تحلیل عاملی
۲۸۸	۲-۱۴ انواع تحلیل عاملی
۲۸۹	۳-۱۴ شاخص کیسر - مایر و اوکلین (KMO)
۲۸۹	۴-۱۴ آزمون بارتلت
۲۹۰	۵-۱۴ اجرای تحلیل عاملی اکتشافی با نرم افزار SPSS
۳۰۰	خلاصه فصل چهاردهم
۳۰۱	خودآزمایی چهارگزینه‌ای فصل چهاردهم
۳۰۱	پاسخ‌نامه
۳۰۳	واژه‌نامه انگلیسی به فارسی
۳۰۷	پیوست‌ها
۳۳۷	منابع

پیشگفتار

خوشبختانه در سال‌های اخیر دانشگاه پیام‌نور با رویکرد تولید کتب آموزشی و درسی تلاش کرده است، بسیاری از کتب مورد نیاز دانشجویان را در رشته‌های مختلف تحصیلی و با کیفیتی مناسب و تخصصی تهیه کند. در راستای چنین تفکراتی رشته‌های مختلف علوم ورزشی نیز در سیاست‌های مزبور مورد توجه قرار گرفته و همگام با سایر رشته‌های مختلف تحصیلی تلاش شده است، منابع درسی مناسبی برای دروس مختلف تهیه و در اختیار دانشجویان قرار گیرد. در این راستا دو کتاب تحت عنوان آمار توصیفی در علوم ورزشی و آمار پیشرفته در علوم ورزشی تألیف و در اختیار دانشجویان کشور و به‌ویژه دانشجویان رشته‌های مختلف علوم ورزشی قرار گرفته است. ویژگی دو کتاب ذکرشده ارائه آمار با ادبیات ساده و کاربردی در علوم ورزشی بود. چرا که اعتقاد بر این بود، کتاب‌های آمار استفاده شده در علوم ورزشی به دلیل عدم ارائه مثال‌های ورزشی برای دانشجویان دشوار بوده و دانشجویان برای ایجاد ارتباط و درک آمار با چالش جدی مواجه بودند. لذا کتاب‌های تدوین شده تا حدی توانسته است این چالش را برطرف کند. در تکمیل چنین تفکراتی، ضروری بود، تحلیل روش‌های آماری توصیفی و استنباطی با نرم‌افزار SPSS تهیه شود. لذا کتاب حاضر تلاش کرده است فرایند تحلیل روش‌های آمار توصیفی و استنباطی را با کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰ شرکت IBM و با مثال‌های ورزشی ارائه کند. اما قطعاً هر دستاورد علمی با کم و کاستی ممکن است، مواجه باشد. از این‌رو مزید امتنان است، در صورت مشاهده هر نوع ابهام در کتاب حاضر، موارد را از طریق پست الکترونیکی زیر به مؤلفین کتاب اعلام فرمایید تا در چاپ‌های آتی نسبت به اصلاح آن‌ها اقدام شود.

E-mail: keshavarzlog@yahoo.com

کشاوری - فراهانی

فصل اول

آشنایی با نرم افزار SPSS

هدف کلی

آشنایی با نرم افزار SPSS

هدف های یادگیری

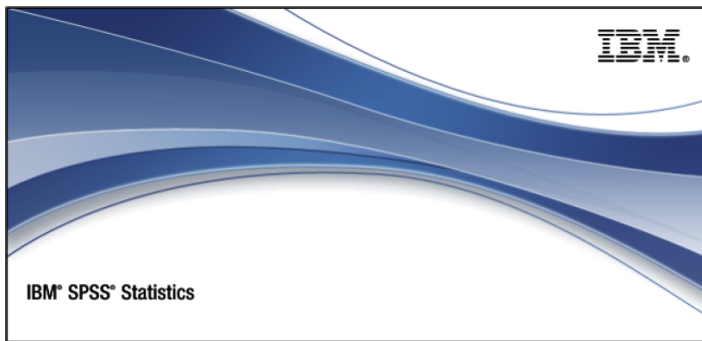
۱. با نحوه نصب نرم افزار SPSS آشنا شوید.
۲. نرم افزار SPSS را معرفی کنید.
۳. استفاده از منوی Help را تشریح کنید.

مقدمه

SPSS مخفف عبارت Statistical Package for the Social Science به معنای بسته آماری برای علوم اجتماعی است. شرکت IBM شرکت سازنده، این نرم افزار را در سال ۲۰۰۹ خریداری کرده و این نرم افزار را با نام PASW، مخفف Predictive Analytic Software منتشر کرد. SPSS نرم افزاری است که در بسیاری از علوم از جمله رشته های مختلف علوم ورزشی به طور گسترده استفاده می شود. کتاب حاضر بر مبنای نسخه ۲۰ این نرم افزار تدوین شده است.

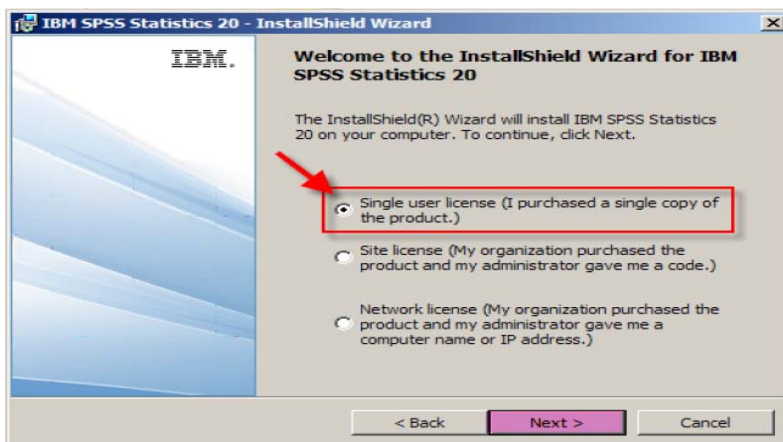
۱-۱ آشنایی با نصب برنامه SPSS نسخه ۲۰

برای نصب برنامه SPSS دو نسخه ۳۲ بیتی و ۶۴ بیتی در CD این برنامه وجود دارد که بر اساس اینکه رایانه مورد استفاده شما حاوی کدام یک از این نسخه ها است، باید یکی را انتخاب و به شرح ادامه در رایانه شخصی خود آن را نصب کنید. پس از آنکه CD این نرم افزار را در رایانه خود قرار می دهید، ابتدا صفحه زیر باز خواهد شد.

شکل ۱-۱. صفحه IBM در نرم افزار

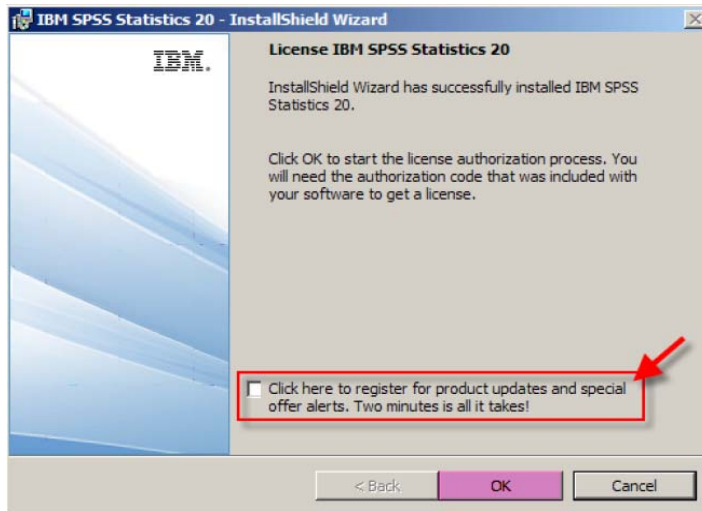
بعد از بسته شدن صفحه بالا نرم افزار اجرا شده و فایل Setup.exe را اجرا کرده تا صفحه زیر باز شود. پس از مشاهده صفحه زیر، گزینه single user license... را انتخاب و برنامه را نصب کنید.

شکل ۲-۱. صفحه خوش آمدگویی برای نصب نرم افزار

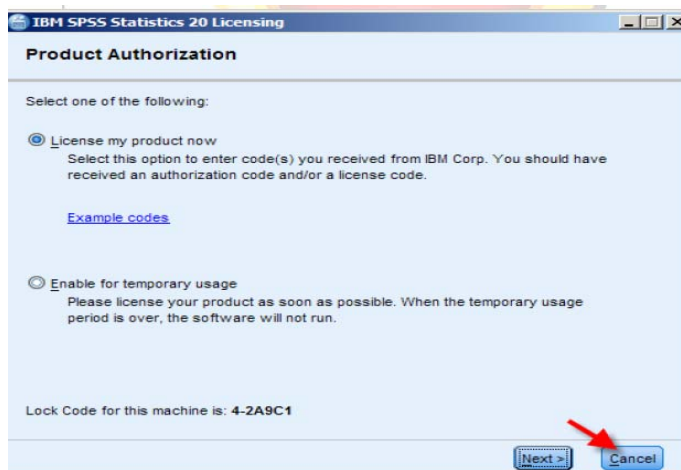
آشنایی با نرم افزار SPSS ۳

در انتهای مراحل نصب، علامت گزینه ... click here to register را برداشته و دکمه OK را کلیک کنید.

شکل ۱-۳. صفحه کد لیسانس نرم افزار

پس از پایان مراحل نصب و ظاهر شدن صفحه Licensing تکمه cancel را کلیک کنید.

شکل ۱-۴. صفحه تأیید کد لیسانس نرم افزار

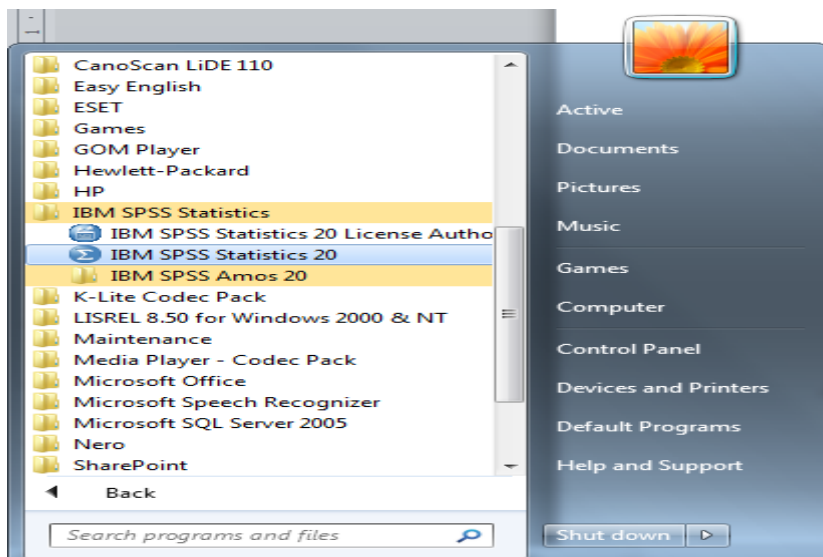
در ادامه فایل Iseruce 1 را از پوشه IJB-TEAM به محل نصب برنامه کپی کنید.
اگر پیش فرض محل نصب برنامه را در رایانه شخصی خودتان تغییر نداده باشید، مسیر پیش فرض نصب برنامه به شرح زیر است:

C:\program files\IBM\SPSS\statistics\20

توجه داشته باشید، وقتی قصد دارید برنامه را در رایانه شخصی نصب کنید، به اینترنت وصل نباشید و در ادامه به هیچ وجه نرم افزار را update و یا به صورت آنلاین رجیستر نکنید.

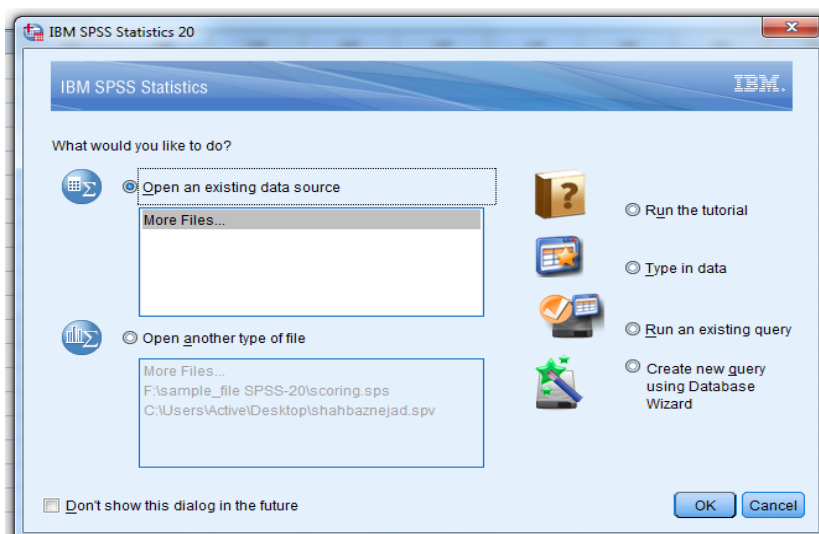
۲-۱ معرفی نرم افزار SPSS

برای شروع SPSS از منوی Start ویندوز مسیر زیر را انتخاب کنید:
All programs/IBM SPSS Statistics/ IBM SPSS Statistics 20

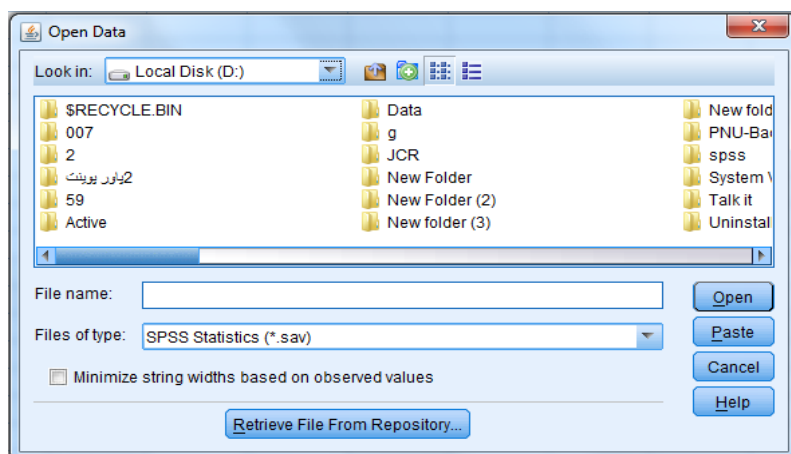
شکل ۱-۵. منوی Start در رایانه

در نتیجه کادر محاوره‌ای با عنوان IBM SPSS Statistics 20 باز می‌شود که گزینه cancel را انتخاب کنید تا صفحه زیر باز شود. در صورتی که از قبل اطلاعاتی را ذخیره کرده باشید با کلیک کردن روی Open an existing data source و همچنین More file می‌توانید فایل مورد نظر را باز کنید.

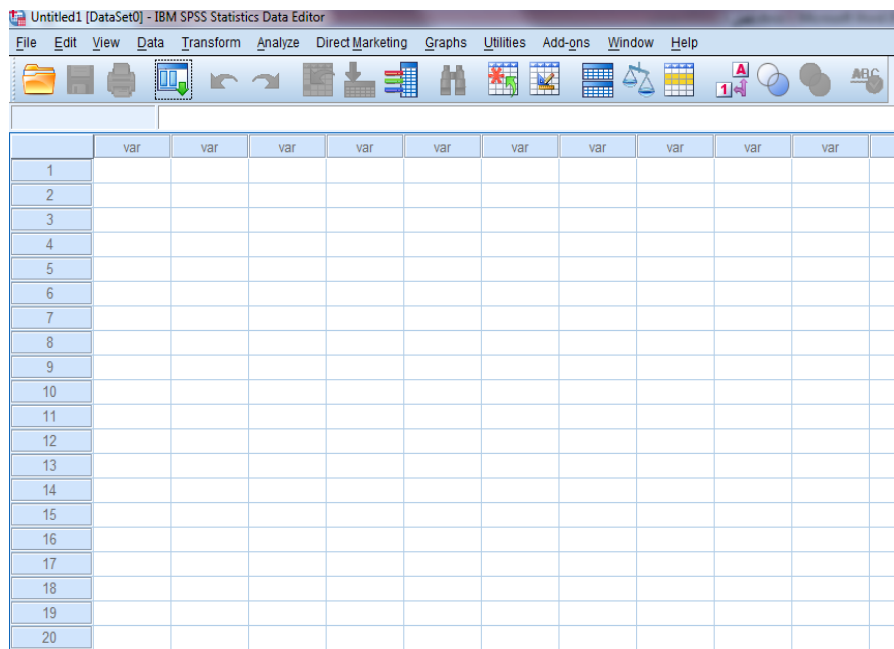
شکل ۱-۶. کادر محاوره‌ای IBM SPSS Statistics 20

بعد از شروع برنامه، پنجره Data editor را مشاهده خواهید کرد. در این صفحه اگر اطلاعاتی از قبل در نرم افزار SPSS ذخیره نکرده باشید، Cancel را کلیک کنید. اگر از قبل در نرم افزار SPSS اطلاعاتی ذخیره کرده باشید، آن‌ها با پسوند .sav ظاهر می شود که می توانید از آن‌ها برای تحلیل استفاده کنید. اما در حال حاضر فرض بر این است که اطلاعاتی از قبل در نرم افزار ذخیره نشده است، لذا Cancel را کلیک کنید.

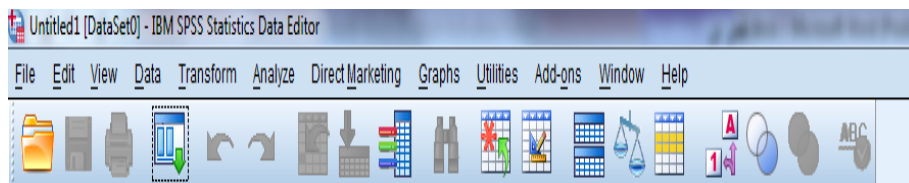
شکل ۱-۷. پنجره باز کردن داده‌ها

وقتی Cancel را کلیک کنید صفحه Untitled1 [DataSet0]-IBM SPSS Statistics Data Editor ظاهر خواهد شد.

شکل ۱-۸ صفحه وارد کردن داده‌ها به نرم افزار

در پنجره Untitled1 [DataSet0]-IBM SPSS Statistics Data Editor یا ویرایشگر داده‌ها یک نوار منو وجود دارد که حاوی بخش‌های مختلف است و برای کار کردن با نرم افزار SPSS باید به آن‌ها تسلط داشت (شکل ۱-۹).

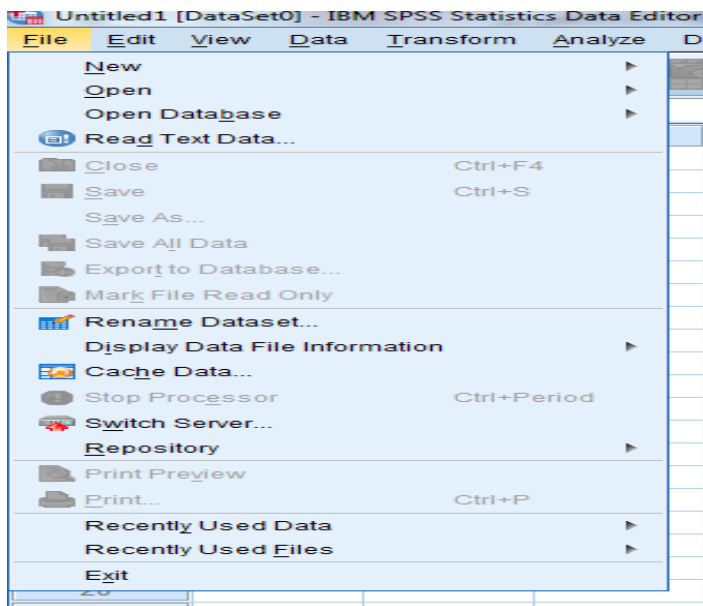

شکل ۱-۹. نوار منو

در نوار منو واژه‌های مختلفی نوشته شده‌است که عبارت‌اند از:

۱-۲-۱ منوی File

مهم‌ترین کاربرد منوی File کارکردن با فایل‌ها (پرونده‌ها) به‌منظور بازکردن پرونده جدید، ذخیره کردن اطلاعات واردشده، ذخیره کردن تغییرات در پرونده‌ای که بر روی آن کار شده‌است.

شکل ۱-۱۰. منوی فایل

مهم‌ترین زیرمجموعه‌های منوی File عبارت‌اند از:

- **New:** گزینه New جهت ایجاد فایل جدید و یا فراخوانی گزارش‌های موجود استفاده می‌شود.
- **Open:** گزینه Open جهت بازکردن فایل‌های موجود در نرم‌افزار SPSS کاربرد دارد.
- **Save و Save as:** گزینه‌های Save و Save as جهت ذخیره فایل‌ها به‌کار برده می‌شود.
- **Print:** گزینه Print برای انجام عملیات چاپ پیش‌بینی شده‌است.
- **Exit:** گزینه Exit جهت خروج از برنامه SPSS استفاده می‌شود.